

УДК [791. 41 : 654. 197] (477) :78

Арсен КОЛОДКО,аспірант кафедри менеджменту мистецтва
Львівської національної академії мистецтв

ЗРАЗКИ ПІСЕННОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА РОЗПОВІДНОГО ФОЛЬКЛОРУ НА ТЕЛЕКАНАЛІ «ПЕРШИЙ-UA» НА ПРИКЛАДІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПЕРЕДАЧ «ФОЛЬК-МЮЗІК» ТА «КАЗКИ ЛІРНИКА САШКА»

Колодко А. Зразки пісенної народної творчості та розповідного фольклору на телеканалі «Перший-ua» на прикладі культурно-мистецьких передач «Фольк-мюзік» та «Казки Лірника Сашка».

Досліджено зразки народної пісенної культури та фольклору на телевізійному каналі Перший Національний на прикладі передачі Оксани Пекун «Фольк music» та проекту Олександра Власюка «Казки Лірника Сашка». Прослідковано історичний розвиток української пісні та усної народної творчості, а також їх адаптацію до сучасних культурних запитів. Розглянуто наукові напрацювання окремих дослідників з питань української народної культури, та вплив зразків національної пісенної та фольклорної спадщини на світогляд українців. Надано зауваги та пропозиції стосовно покращення роботи вітчизняного інформаційного середовища шляхом популяризації української народної культури у різних її жанрах та напрямках.

Ключові слова: пісня, фольклор, телебачення, ансамбль, казка, ведучий.

Колодко А. Образцы песенного народного творчества и повествовательного фольклора на телеканале «Перший-UA» на примере культурно-художественных передач «Фольк-Мюзік» и «Казки Лірника Сашка».

Исследованы образцы народной песенной культуры и фольклора на телевизионном канале Первый Национальный на примере передачи Оксаны Пекун «Фольк music» и проекта Александра Власюка «Казки Лірника Сашка». Прослежено историческое развитие украинской песни и устного народного творчества, а также их адаптацию к современным культурным запросам. Рассмотрены научные наработки отдельных исследователей по вопросам украинской народной культуры, и влияния образцов национального песенного и фольклорного наследия на мировоззрение украинцев. Даны замечания и предложения по улучшению работы отечественного информационного пространства путем популяризации украинской народной культуры в различных ее жанрах и направлениях.

Ключевые слова: песня, фольклор, телевидение, ансамбль, сказка, ведущий.

Kolodko A. The song samples folk arts and folklore narrative on the TV channel «Pershyi-UA» by the example of the cultural and artistic transmission «Folk Music» and «Kazky Lirnyka Sashka».

The investigated samples the folk song culture and folklore on the television channel of the First National example of the transmission Oksana Pekun «Folk music» and the project of Alexander Vlasyuk «Kazky Lirnyka Sashka». Traced the historical development of Ukrainian songs and folklore, as well as their adaptation in contemporary cultural needs. Reviewed academic achievements of individual researchers on the issues of Ukrainian folk culture, and influence patterns of national song and folk heritage on the attitudes of Ukrainians. Given comments and suggestions for improving the work of the national information space by the popularization of Ukrainian folk culture in its various genres and directions.

Key words: song, folklore, TV, ensemble, tale, leading.

Постановка проблеми. На сьогодні телебачення є необмеженим полем для творчої діяльності різного роду майстрів виконав-

ських мистецтв у царині інформаційної культури. Перебуваючи у постійному пошуку нових прийомів вираження у мистецтві

музики, кіно, телепрограм, анімації, театрального мистецтва, творці аудіовізуальної культури часто зверталися до історичної минувшини, до її багатой художньої спадщини, що формувалася протягом багатьох віків. Україна в цьому плані проявила себе як найповніше, оскільки її багаті традиції і народна культура завжди супроводжували артистичних людей у моменти реалізації ними творчих задумів у різних сферах виконавських мистецтв. Сьогодні є вкрай важливою популяризація української народної культури на телебаченні, адже події останнього часу (Революція Гідності «Євромайдан» 2013-2014 років та війна проти російської окупації на Сході України) свідчать, що українському суспільству необхідна консолідація, взаємопорозуміння у складний період у житті держави, збереження національних духовних надбань та традицій. Проте прикрим є той факт, що вітчизняні мас-медіа, які з початком незалежності України перейшли на комерційну ринкову основу, у формуванні інформаційного контенту надають перевагу закордонним передачам ігрового та розважального змісту. Такий інформаційний продукт закуповується медіа власниками з метою збільшення власних прибутків, та отримання перших позицій у рейтингах інформаційного мовлення. Відбувається поступове витіснення з ефірного мовлення мистецтва українського кіно, зразків театральної творчості, освітньо-виховних програм для дітей та юнацтва закордонними розважальними та гостросюжетними передачами, перевага яких не в глибині змісту чи повчальності сюжету, а у динаміці, видовищах, простоті подачі для аудиторії. У вирі цих процесів, які міцно вкоренилися в медіа-середовищі нашої держави, українська народна культура на вітчизняному телебаченні потребує професійної промоції та фінансової підтримки з боку держави та небайдужих до стану української культури меценатів та активістів. Якісне фінансування мистецьких проєктів народного характеру (зразків пісенного та виконавського мистецтв, кінопродукції, мультиплікації тощо) у медіа-просторі України допоможе з часом повернути авторитетні позиції вітчизняній інформаційній продукції на державних та приватних телеканалах. Важливу роль у цьому процесі віді-

граватимуть технологічна складова українських телевізійних проєктів та їх нові сюжетні наповнення, які попри свою новизну не втратять національної основи. В українському медіа-середовищі на загальнодержавному рівні таких програм є небагато. Прикладом цьому є досліджувані нами мистецькі проєкти О. Пекун та О. Власюка, що демонструються на каналі Перший Національний. У них яскраво прослідковується самобутній колорит української народної творчості, яка межуючи в медіа-середовищі із зразками розважального мовлення, залишається особливим мистецьким явищем, яке здатне зацікавити різнопланову аудиторію пісенним та літературним надбанням українського народу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що теми пісенної народної творчості та української фольклорної спадщини в сучасному інформатизованому світі все частіше викликають інтерес у дослідників різних культурно-мистецьких сфер. Дану проблему у своїх напрацюваннях висвітлювали такі науковці як: І. Безгін [1], В. Борисенко [2], Я. Кащавцева [4], М. Лановик [6], А. Литвиненко [7], І. Сікорська [9] та інші. У працях цих вчених приділено увагу висвітленню народної пісенної культури та архаїчного виконавського мистецтва у різних жанрах крізь призму сучасного мистецького середовища, котре пов'язане з медіа-простором, інформаційними технологіями тощо. Окремими дослідниками, зокрема І. Безгіним, акцентувалася увага на існуванні українського пісенного та виконавського мистецтв у сфері арт-ринку. Науковець В. Борисенко у праці «Весільні звичаї та обряди на Україні» проаналізував регіональні особливості українських весільних пісень, як невід'ємної частини українського побуту та селянської культури. За словами автора, в період організації весільних церемоній чи календарних свят українські народні звичаї набувають все більшої популярності в урбаністичному середовищі, завдяки своїй екзотиці та самобутності, яка для жителів міста є новим явищем. Науковець Я. Кащавцева у статті «Значення медіа-індустрії в розвитку дитячого шоу-бізнесу в Україні» акцентує увагу на розвитку якісних українських телевізійних програм, які б на належному рівні популяризували українську пі-

сенну культуру за участю дитячих виконавських колективів. При професійному підході до даного питання в українському шоу-бізнесі зникне жанрова шаблонність мелодій та тематична маргінальність текстів. Українська народна пісня у сучасному аранжуванні зможе завоювати гідні позиції у музичних передачах, та стати конкурентоспроможною стосовно популярної у вітчизняному медіа-просторі російськомовної естради.

Питання усної народної творчості та регіональних особливостей української народної пісні висвітлювали М. Лановик та А. Литвиненко. Дані дослідники у своїх працях демонструють різножанровість та тематичне багатство вітчизняної фольклорної спадщини, її вплив на сучасну культуру та на свідомість сучасної людини. Сучасна музична культура, котра базується на автентичних зразках української пісні та поезії, представлена у статті І. Сікорської «Червона Рута-2009 запалила нові зірки». Авторка засвідчує значний інтерес сучасного українського суспільства, а особливо молоді до україномовної музичної та фольклорної культури у всіх її проявах, що буде висвітлено нами під час аналізу зразків пісенної народної творчості та розповідного фольклору на телеканалі «Перший UA» на прикладі культурно-мистецьких передач «Фольк-Музик» та «Казки Лірника Сашка».

Метою статті є аналіз зразків виконавської народної культури в ефірі мистецьких програм на Першому Національному телеканалі у пісенному та розповідному жанрах. Як приклад нами взято для розгляду дві передачі, які демонструють зразки української народної культури, а саме музична програма співачки та музикознавця Оксани Пекун «Фольк-Music», де у прямому ефірі наживо виступають ансамблі народної пісні з різних регіонів нашої країни поряд з відомими вітчизняними виконавцями і формациями у різних напрямках естрадної музики, та проект поета, етнографа, дослідника українського фольклору, Олександра Власюка, що має назву «Казки Лірника Сашка».

Викладення основного матеріалу. Соціальні зміни, котрі відбуваються сьогодні в Україні, викликали численні перетворення в культурній та інформаційній сфе-

рах, суттєво вплинувши на саме існування художньої культури, формування нової культурної реальності, характер якої можна спостерігати у поступовій зміні типу соціальних відносин, новому соціальному виборі, зміні ідеалів та соціальної орієнтації, «переоцінці цінностей» у тому числі завдяки впливам закордонних культуро творчих запозичень [1, с. 31].

Традиційній культурі в умовах культурної глобалізації важко залишитися самостійним явищем без впливу на неї глобалізаційних процесів. Якщо культура традиційного типу ізолює себе від зовнішніх впливів – це найближчим часом приведе до її стагнації, а згодом і до зникнення. Якщо традиційна культура самоізолюється шляхом архаїзації – то це зробить її безсилою перед викликами сучасності, адже будь-яка система для збереження своєї життєздатності і динамічності повинна бути відкритою для взаємодії з іншими системами, через інформаційний обмін, запозичення досвіду тощо [3, с. 533].

На сьогодні візуальна культура в українському медіа-просторі набула багатьох виражальних форм. І елітарні, і масові культурні явища у середовищі телебачення є різноманітними за тематичним наповненням, що постійно поповнюється новими жанрами та стилістичними особливостями [5, с. 199].

Телевізійна аудиторія, згідно своїх уподобань, надає перевагу відповідним жанрам у інформаційній продукції. Жанр допомагає окремим користувачам медій планувати свій вибір, його можна вважати механізмом налагодження відносин між творцями інформаційної культури та її споживачами [8, с. 329]. З початком незалежності на українському телебаченні (в нашому випадку канал Перший Національний) почали частіше демонструватися зразки виконавського мистецтва. Популярними стають академічне мистецтво, оперна музика. На вітчизняному медіа-ринку актуальності набуває питання появи в ефірі телебачення дитячих телевізійних проєктів, котрі мають на меті організацію навчальних передач для дітей та юнацтва [4, с. 17].

Завдяки роботі першого каналу українського телебачення відбувається знайом-

ство вітчизняного глядача із зразками української народної культури крізь призму музики, театру, кіно, анімації, науково-популярних програм, тощо.

Історично сформовані звичаї та обряди українського народу являються цінною культурною спадщиною, важливим джерелом для вивчення життя та побуту українців у різних поколіннях. Народна творчість і звичаї українців дають широке уявлення про моральні, етичні, естетичні аспекти народу, виявляють його справжні життєві цінності та світогляд. Вивчення традиційно-побутової культури народу необхідне дослідникам для вирішення багатьох теоретичних і практичних проблем. Завдання характеристики українського етносу можна вирішувати лише на основі спеціальних досліджень його традиційних форм культури, зокрема, народної пісні [2, с. 3-4].

Вивчення регіональних особливостей сучасної української пісні та музики добре реалізується у фольклористиці. Тут актуальності набуває порівняльний метод дослідження фольклору. За судженням науковця у сфері української пісенної творчості А. Литвиненко – видатний дослідник, збирач та цінитель етнічної музичної спадщини з різних областей України Філарет Колесса у своїх працях про пісенний фольклор не лише вважав цей культурний пласт як цілісне загальнонаціональне явище, але й виділяв його окремі регіональні особливості, наголошуючи на їх стильовій різнобарвності [7, с. 10].

Передача Оксани Пекун «Фольк-Music» – це чи не єдина програма в українському телевізійному просторі, котра присвячена українській народній пісні у всіх її мистецьких спектрах – від автентичного, обрядового до сучасного естрадного. «Фольк-music» – це пошук та відродження українського музичного етносу, автентичних мелодій та народних пісень різних регіонів України. А ще це популяризація автентичної музики, насамперед серед молоді. Адже сучасне аранжування української музичної спадщини вдихають у неї нове життя.

В Україні, в кожному її регіоні, існують цілі цикли пісень серед яких варто зазначити історичні, ліричні, весільні, родинно-побутові, чумацькі, сирітські, бурлацькі,

козацькі, пісні про кохання. Характерний ритм, темперамент пісні абсолютно відповідає характеру місцевості, де вона була створена, і світоглядним характеристикам людей, які її виконують (що чітко можна прослідкувати у досліджуваній нами телепередачі). Як зазначає дослідниця української культурної спадщини О. В. Теліженко, українці – це на диво співоча нація, про що свідчить кількість записаних українських народних пісень – 200 тисяч. А скільки ще пісенної спадщини є незафіксованої [10, с. 216].

До збору українських народних пісень свого часу долучалися такі корифеї вітчизняної пісенної сцени як: Ніна Матвієнко, Раїса Кириченко, Дмитро Гнатюк; з сучасних популярних виконавців це Олександр Положинський (гурт «Тартак»), співачка Росава, Катя Чілі, Едуард Приступа (проект «Діля»), етно формації «Гуляй город», «Фолькнери», «Даха-Браха», «Йорій Клоц», «Дримба-да-Дзига» та інші.

У кожному випуску проекту «Фольк-Music» перед глядачами Першого Національного телеканалу постають як професійні, так і аматорські колективи з різних куточків нашої країни. А популярні учасники програми нерідко представляють на розсуд аудиторії власні варіації відомих музичних творів, або й оригінальні пісні з домішками українського автентичного стилю, що робить «Фольк-music» програмою для всіх поколінь [15]. Цікавим є той факт, що прихильниками даної передачі є чимало представників молодіжної аудиторії. Сучасна національно-свідома молодь за період Незалежності України виховувалася переважно на зразках фестивальної української музики різних стилів та спрямувань, оскільки на українському телебаченні подібне культурно-мистецьке явище практикувалося вкрай рідко. Дослідниця І. Сікорська у своїй статті під назвою «Червона Рута-2009 запалила нові зірки» акцентує нашу увагу на зацікавленості української молоді національною музичною культурою саме крізь призму її різножанрової подачі. Фестиваль «Червона Рута», за словами авторки, активно пропагує в українському музичному мистецтві новітні напрямки рок-музики, акустичного виконання, та інші стилі, які більшою чи меншою мірою переплетені з украї-

нським народним співом та мелосом (що часто можна прослідкувати у програмі О. Пекун «Фольк-music» під час виступів молодіжних музичних гуртів). У статті І. Сікорської також постає проблема того, що чимало музичних формацій на сьогодні «переросли» зазначені в положенні фестивалю «Червона Рута» жанри «сучасної пісні» й «популярної музики», а тому назріла потреба внести в нього певні корективи й нові жанрові найменування [9, с. 107-108].

Переможці та учасники фестивалю «Червона Рута» є частими гостями телевізійного проекту «Фольк-music». Для багатьох глядачів програми знайомство з їхньою творчістю відбувається вперше, що викликає до передачі ще більший інтерес з боку аудиторії. Ведуча програми О. Пекун запрошує на зустріч із українськими глядачами як відомі музичні формації та співочі ансамблі так і ті, кого вітчизняна аудиторія побачить та почує вперше. Серед учасників, що брали участь у записах програм «Фольк-music» на Першому Національному телеканалі, варто назвати таких виконавців як: Марта Спіженко, Віктор Павлік, Іларія, «Діти неба», «Тартак», «Пропала Грамота», «Тік», «Бурдон», «Сонце-кльош», «Перкалаба», «Тінь Сонця», «Сонця коло», «Mad Heads XL», «Kozak System» та інші. Із співочих фольклорних ансамблів України у проекті О. Пекун брали участь такі колективи як: ансамбль «Живемо» (Київщина); «Калина», «Сіверські клейноди» (Чернігівська область); ансамбль «Вербиченька» (Полтавщина); «Родичі» (Вінничина); ансамбль «Пирог» (Одеська область).

Цікавими за своєю творчістю є фольклорні гурти із Східних регіонів України, зокрема з тих, які на сьогодні охоплені бойовими діями. Як приклад ансамбль із міста Краматорська (Донецька обл.) під назвою «Курінець»; ансамблі «Горицвіт», «Барвінок», «Любисток» (Луганщина) та інші [14].

Згідно вищезазначеного можна зробити висновок, що українська народна та естрадна культура здобуває популярність у всіх регіонах України і передача Оксани Пекун «Фольк-music» на Першому Національному телемовнику є цьому наочним прикладом.

Ще одним самобутнім проектом на каналі Перший Національний є передача

для родинного перегляду під назвою «Казки Лірника Сашка», що в своїй основі базується на усній народній творчості, казках, легендах, байках, міфах, переказах.

Олександр Власюк, більш відомий під ім'ям Сашко Лірник – казкар-лірник, учасник київського фольк-рок гурту «Вій», сценарист, актор, телеведучий, автор телепрограм. Є постійним учасником фестивалів «Країна Мрій», «Шешори». Володар почесного звання «Заслужений працівник культури України». Аби передати автентичний дух казки, пісні, легенди на фестивалях та творчих зустрічах О. Власюк виступає з такими музичними інструментами, як колісна ліра, дримба, варган, бубон, барабан, гітара. В сучасному інформаційному просторі України подібних культурно-мистецьких проєктів майже не можливо зустріти. На перший погляд передача «Казки Лірника Сашка» може здаватися оновленою версією «Вечірньої казки з дідусем Панасом» (телевізійного проєкту для наймолодших глядачів за участю заслуженого артиста УРСР Петра Весклярова), що транслювалася на каналі УТ-1 в період СРСР, адже по своїй побудові багато в чому наслідує манеру роботи актора з аудиторією. Подібного роду передачі для сімейного перегляду ознайомлюють українців із народними звичаями та традиціями, спонукають до формування національно-свідомого високодуховного суспільства. Для того, аби сформувані таке суспільство необхідно вивчати культурні явища минулого. Як відомо історичний розвиток нації є складним, тривалим процесом, пов'язаним із територіальним розташуванням, міграційними розселеннями, культурно-світоглядною взаємодією з іншим етнокультурним середовищем. Телевізійна передача «Казки Лірника Сашка» та подібні проєкти, що звучать поза межами медіапростору, (як приклад «Форум видавців у Львові», фестиваль української пісні «Країна мрій», фестиваль середньовічної культури «Тустань») це зібрана за увесь період життя українського народу фольклорна спадщина, що оживає завдяки ініціативі небайдужих до вітчизняної культури людей. Фольклор являється однією з найтриваліших і всеохоплюючих систем духовного життя народу, що тісно пов'язана з народним побутом та з літературою, яка в свою

чергу вибудувалася з фольклору та зберігає з ним тісний зв'язок на всіх етапах свого розвитку [6, с. 17].

Усна народна творчість стала фундаментом на якому був побудований телевізійний проект Олександра Власюка «Казки Лірника Сашка». Автор у доступній манері повідає аудиторії зразки української фольклорної спадщини, в якій переплітаються між собою казки і легенди, міфи й перекази, пісні й вірші. Сашко Лірник часто в процесі розповідей казок торкається календарно-обрядової, родинно-побутової творчості. В казках автора присутній героїчний епос, балади, дитячий фольклор, історичні оповіді та фантастичні сюжети. У передачі «Казки Лірника Сашка» часто можна почути елементи народних забавлянок, утішок, драматичних, небелиць, та невеликих за розміром кумедних віршиків у їх архаїчному звучанні. Така стратегія обрана ведучим для того, аби в ігровій «сміховій» формі спонукати дітей до творчого мислення, виховувати в них почуття чесності та доброти. Програми такого формату мають досить сильний педагогічний вплив на дітей різної вікової категорії. Для наймолодших це розвиток правильного мовлення, перші кроки у освоєнні літературного слова. Для старшої категорії – це навички художнього письменства, заохочення до створення власних літературних образів.

Ім'я Олександра Власюка можна поставити в один ряд з такими українськими митцями художньої літератури як Всеволод Нестайко, Анатолій Костецький, Дзвенислава Матіяш, Леся Вороніна, Галина Кирпа та інші. В 2000 році дитячим журі Олександр Власюк обраний «кращим дитячим письменником України». В 2003 році диск «Казки лірника Сашка для дорослих і дітей» був визнаний кращим альбомом України (опитування журналу «Політика і культура»), а в 2009 році Указом Президента України Олександр Власюку було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України» [12].

У 2014 році письменники брати Дмитро та Віталій Капранови видали книгу «Казки Лірника Сашка» з ілюстраціями Інокентія Коршунова – митця який працював художником у видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». До нової книги увійдуть пере-

важно нові казки, яких ще не було в аудіоформаті, однак з якими автор виступав у своїх передачах на Першому Національному каналі. За словами ілюстратора Інокентія Коршунова казки Сашка Лірника дуже живі. Теми, які вони піднімають, важливі для сучасного українця як ніколи. Ті чесноти, які допомагають героям перемагати... нам усім би таких чеснот – наголошує митець [11].

Висновки. Згідно всього сказаного в даній статті можна зробити висновок, що українська народна культура на вітчизняному телебаченні, незважаючи на різного роду сучасні аудіовізуальні трансформації завжди матиме в своїй основі автентичне ядро. Використання анімації, цифрових спецефектів, оновленої звукової палітри є лише доповненням до зразків фольклорної та пісенної творчості нашого народу. Завдяки якісній фінансовій підтримці передач подібного змісту з боку держави та окремих меценатів, програми, що створені на зразок тих, які нами досліджувалися у даній статті, могли б гідно конкурувати з закордонними зразками популярної медіа-культури на багатьох мовниках вітчизняного телевізійного простору.

Перспективи подальших досліджень. На даний час без телебачення та інших інформаційних засобів організаторам різного роду культурно-мистецьких акцій є важко популяризувати зразки української народної пісні та усної народної творчості серед великої глядацької аудиторії. Однак через засилля зарубіжної естрадної масової та популярної культур на провідних телеканалах вітчизняного медіа-простору відчувається вагома нестача інформаційних проєктів, присвячених українській народній культурі у багатьох її вираженнях. Серед основної частини споживачів продукції телебачення переважають прихильники популярної розважальної культури, яка невибаглива за своїм змістом та є багатою на динамічні видовища. В даному випадку необхідний докладний аналіз роботи українського телебачення з урахуванням кількості зарубіжних та вітчизняних телепроєктів, їх впливу на світогляд сучасної людини, глибше порівняння перспектив існування на телебаченні культури народної та популярної. Адже закордонний, часто невисокої змістової якості інформаційний продукт не

здатен виховати в українського поціновувача патріотичних почуттів, любові до своєї батьківщини, її культури та мистецтва. Масова зарубіжна продукція абстрагує уявлення про світ, космополітизує розум людини, стискає мислення до простих споживацьких потреб. Народна ж культура, яка з покоління в покоління передавалася українцями з метою збереження та примноження пісенної та фольклорної спадщини на сьогодні, на жаль, дуже мало представлена в ЗМІ. Отож перспективами подальших наших досліджень буде досконале вивчення та популяризація фольклорного виконавського мистецтва на протигагу мультикультурному засиллю у вітчизняному медіапросторі шляхом написання наукових статей, розвідок, есе. Окрім цього значну увагу буде приділено науковим зустрічам з іншими дослідниками з даного питання, а також організації виступів окремих народних колективів на радіо та телебаченні. Адже відомий той факт, що перевага закордонного інформаційного продукту в українських медіа з часом позбавлять їх національного забарвлення та самобутнього колориту, а цього допустити не можна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безгін І. Д. Мистецтво і ринок: Нариси. / І. Д. Безгін – К. : ВВП «Компас», 2005. – 544 с.
2. Борисенко В. К. Весільні звичаї та обряди на Україні : Історико-етнографічне дослідження / АН УРСР. Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського; відп. ред. М. М. Пазяк. – К. : Наук. думка, 1988. – 192 с.
3. Жидков В. С. О сравнениях в художественной культуре, или какаая культура прогрессивнее? / Культура на рубеже XX-XXI веков : глобализационные процессы. / В. С. Жидков СПб. : Нестор-История, 2009 (отв. ред. док. филос. наук Н. А. Хренов) – 632 с.
4. Кащавцева Я. В. Значение медиаиндустрии в развитии детского шоу-бизнеса в Украине / Я. В. Кащавцева. Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук. теорет. конф. молодих-учених 18-19 квітня 2013 р. (під. ред. проф. В. М. Шейка та ін.) – Х. : ХДАК. – 2013. – 316 с.
5. Кузь О. Н. Культура, философия, образование в стратегиях XXI века. Научное издание / О. Н. Кузь, В. А. Стрижко, П. В. Брунько, Т. Е. Гетало, И. В. Жеребятникова, А. А. Кононов, Н. Д. Пальм, Ю. И. Потоцкая, А. В. Сорокина, И. В. Тарасенко, В. А. Черненко, В. Ф. Чешко (под. общ. ред. канд. Соц. Наук доцента О. Н. Кузя.) – Харьков : изд. ХНЭУ. 2006. – 260 с.
6. Лановик М. Б. Українська усна народна творчість : підручник. – 3-тє вид. стер. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик – К. : Знання Прес, 2005. – 591 с.
7. Литвиненко А. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі та музикознавстві (Історія) / А. Литвиненко Студії мистецтвознавчі : Театр. Музика. Кіно. – чис. 3 (39) / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2012. – 132 с.
8. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / [пер з англ. О. Возьна, Г. Сташків] / Д. Мак-Квейл – Л. : Літопис. 2010. – 538 с.
9. Сікорська І. «Червона Рута-2009 запалила нові зірки» / І. Сікорська Студії мистецтвознавчі : Театр. Музика. Кіно. Чис. 1 (29) / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2010. – 120 с.
10. Теліженко О. В. Основи національної культури : навч. посібник / О. В. Теліженко. – К. : УБС НБУ., 2012. – 443 с.
11. Брати Капранови видадуть «Казки Лірника Сашка» в ілюстраціях Інокентія Коршунова / Друг Читача // [Електронний ресурс] <http://vsiknygy.net.ua/interview/36261/>.
12. Олександр Власюк. Про мене / Казки Лірника Сашка [Електронний ресурс] / <http://lirnyk-sashko.com/about>.
13. Українська музика 1960-х – 1980-х років / UI.UA Цікаво про Україну Музика Українська музика 1960-х – 1980-х років / [Електронний ресурс] <http://ukraine.ui.ua/ua/music/ukr-music1960>.
14. «Фольк music» – Випуск № 277 (08 03 15) частина 2 / FolkmusicTV // [Електронний ресурс] <https://www.youtube.com/watch?v=aF4HfPS1n28>.
15. Фольк-music. До Дня матері / UA : Перший / [Електронний ресурс] <https://www.youtube.com/watch?v=xXEWZw1PUUA>.

Надійшла до редакції 22 липня 2015 р.